

Nummer : 2004/15
Datum : 7 april 2004
Aan : Projectdirectie Administratieve Lasten

Economische effecten van een verlaging van de administratieve lasten

1 Inleiding

Het kabinet heeft in het regeerakkoord het voornemen geuit de administratieve lasten met 25% terug te brengen. Uitgaande van totale lasten ter grootte van circa 16 mld euro komt dit neer op maatregelen ter waarde van 4 mld (in prijzen van 2002). De reductie van de administratieve lasten betekent dat de particuliere sector minder tijd en geld hoeft te besteden aan de informatieverstrekking aan de overheid en derden. Dit zal tot uiting komen in hetzij een reductie van de overheadkosten, dan wel door een vermindering van de uitbestedingen van werkzaamheden bij derden. In beide gevallen dus dezelfde productie, maar met minder kosten. De verlaging van de administratieve lasten leidt zodoende dus tot een efficiency winst.

Het is mogelijk dat tegenover deze efficiency winst ook kosten staan. Zo kan een reductie van de administratieve lasten bij bedrijven, die mogelijk wordt gemaakt door meer gebruik te maken van de faciliteiten van ICT, op korte termijn extra investeringen vereisen. Ook kan een reductie van de administratieve lasten voor de overheid minder informatie betekenen en afhankelijk van de specifieke maatregelen zou dat kunnen leiden tot verminderde opbrengsten of meer kosten voor de overheid. Het is echter ook mogelijk dat de verlaging van de administratieve lasten voor bedrijven ook voor de overheid een verlaging van de kosten met zich meebrengt. Bij gebrek aan informatie zijn deze neveneffecten verder buiten beschouwing gelaten.

Voor de analyse van de reductie van de administratieve lasten is gebruik gemaakt van het model Jade van het CPB. In dit economisch model worden vier bedrijfstakken (marktsector, onroerend goed, delfstoffenwinning en zorg) onderscheiden. Voor elk van de vier sectoren geldt dat de productie afhankelijk is van kapitaal en arbeid. Alle maatregelen zijn vertaald naar een toename van de efficiency van arbeid. De voorgestelde maatregelen zijn zo mogelijk verbijzonderd naar de onderscheiden sectoren. Indien dat niet mogelijk was, is aangenomen dat de maatregelen voor alle sectoren gelden en zijn de voorgestelde verlichtingen van de lasten proportioneel met

de werkgelegenheid over de sectoren verdeeld. Ex ante leidt het pakket van maatregelen dan tot 1,8% reductie van de werkgelegenheid bij bedrijven. Bij het ontbreken van een tijdschema inzake de invoering van de maatregelen is aangenomen dat alle maatregelen per 1 januari 2005 geïmplementeerd zijn.

2 Resultaten

De eerste vijf kolommen van tabel 2.1 geven de effecten weer na 1, 2, 3, 4 en 15 jaar van een verlaging van de administratieve lasten met ingang van 2005. De verlaging van de administratieve lasten betekent dat de efficiency van de particuliere sector toeneemt. Omdat is aangenomen dat deze efficiency winst volledig op de productiefactor arbeid betrekking heeft, is voor dezelfde productie minder arbeid noodzakelijk. Op korte termijn is dan sprake van een neerwaarts effect op de productiekosten en een neerwaarts effect op de werkgelegenheid. In de collectieve sector treedt ook een daling van de werkgelegenheid op door een vermindering van de administratieve lasten in de zorgsector.

Het werkgelegenheidseffect domineert de korte termijn effecten van de maatregelen en betekent een hogere werkloosheid. Dit leidt tot hogere uitgaven van de sociale verzekeringsfondsen en lagere nominaal besteedbare inkomens bij gezinnen.

De gedaalde productiekosten leiden tot een daling van de afzetprijzen. Allereerst verbetert hierdoor de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven waardoor de uitvoer toeneemt en daarmee de productie en de investeringen. Ten tweede hebben de lagere afzetprijzen een neerwaarts effect op de contractlonen¹. Hierdoor nemen de nominaal besteedbare inkomens van gezinnen weliswaar verder af, maar door de dalende afzetprijzen kunnen de reëel beschikbare inkomens niettemin licht stijgen. Daarmee is het effect op de groei van de consumptie positief.

Op de middellange termijn leidt de toegenomen werkloosheid tot een neerwaartse bijstelling van de lonen. Dit vertaalt zich in een verschuiving naar een meer arbeidsintensief productieproces en dus een minder grote daling van de werkgelegenheid. De lagere lonen vertalen zich in lagere productiekosten en afzetprijzen en leiden daarmee tot een verbetering van de concurrentiepositie. Als gevolg hiervan stijgt de uitvoer en de productie. Deze

¹ Dat desondanks de reële arbeidskosten toenemen is het gevolg van gestegen incidentele lonen. Deze component van de loonkosten wordt vooral bepaald door de ontwikkeling van de arbeidsproductiviteit en die neemt juist toe door de gestegen efficiency.

stijging van de productie leidt tot een gedeeltelijk herstel van de werkgelegenheid en compenseert bij de investeringen het negatief substitutie effect. Ook resulteert de gestegen productie in meer inkomsten voor de overheid en daarmee een verbetering van het EMU-saldo.

In de collectieve sector wordt de werkgelegenheidsdaling bij veronderstelling niet afgeremd door substitutie-processen of productiestijging.

Op lange termijn (na 15 jaar) compenseert de stijging van de werkgelegenheid vrijwel volledig de initiële daling als gevolg van de efficiency winst. Echter niet volledig. Dit wordt veroorzaakt door de verslechtering van de ruilvoet. Als gevolg van de door de efficiency-winst structureel gedaalde productiekosten en daarmee lagere afzetprijzen, krijgt Nederland minder voor haar export. Deze verslechtering van de ruilvoet leidt tot een iets hogere evenwichtswerkloosheid. De efficiency winst vertaalt zich dus niet volledig in een stijging van de reële productie door de verbetering van de concurrentiepositie op de exportmarkten.

In de voorafgaande analyse valt op dat de overheidssector voordeel heeft van de verlaging van de administratieve lasten van bedrijven. Het EMU saldo verbetert op lange termijn met ongeveer 0,3% van het BBP. De welvaartswinst die ontstaat als gevolg van de efficiency verbetering door het schrappen van administratieve lasten komt dus niet volledig bij de burgers terecht. Dit leidt ertoe dat de productie stijgt maar de consumptie daalt.

Indien de overheid alle voordelen van de maatregelen wil laten neerslaan bij de particuliere sector zou kunnen worden gekozen voor budgettaire neutraliteit. De laatste kolom van tabel 2.1 bevat de resultaten van de lastenverlichting na 15 jaar onder de veronderstelling dat de extra inkomsten voor de overheid via een verlaging van de loon- en inkomstenbelasting aan de burgers worden teruggegeven. De reductie van de belastingen leidt dan tot hogere besteedbare inkomens waardoor de gezinnen meer kunnen consumeren. Dit leidt tot een hogere productie en langs die weg tot meer investeringen en werkgelegenheid.

De lagere belastingtarieven zorgen ook voor een verkleining van de wig en een lagere evenwichtswerkloosheid.

Tabel 2.1 Gecumuleerd effecten van reductie administratieve lasten

jaar	1	2	3	4	15	Budget neutraal
Prijzen						
Loonsom per werknemer in marktsector	0,2	0,2	- 0,3	- 1,0	- 1,9	- 2,1
Contractloon marktsector	- 0,1	- 0,1	- 0,5	- 1,2	- 2,5	- 2,8
Prijs particuliere consumptie	0,0	- 0,0	- 0,1	- 0,4	- 1,6	- 1,8
Prijs BBP marktprijzen	- 0,1	- 0,2	- 0,5	- 0,9	- 2,5	- 2,7
Prijs uitvoer goederen, excl. energie	- 0,3	- 0,4	- 0,5	- 0,6	- 1,0	- 1,1
Prijs productie marktsector	- 0,2	- 0,4	- 0,8	- 1,3	- 3,2	- 3,5
Reële arbeidskosten marktsector	0,3	0,6	0,6	0,3	1,3	1,4
Gebruikskosten kapitaal	0,0	0,0	- 0,1	- 0,3	- 1,8	- 2,0
Volumes						
Volume particuliere consumptie	0,0	0,0	- 0,2	- 0,5	- 0,1	0,8
Volume investeringen, excl. woningen	0,2	0,6	0,4	0,2	1,6	2,6
Volume uitvoer goederen, excl. energie	0,4	0,5	0,7	1,0	2,7	2,9
Volume invoer van goederen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	1,2
Volume productie marktsector	0,4	0,4	0,4	0,4	2,0	2,6
Bruto binnenlands product	0,2	0,3	0,2	0,2	1,4	1,9
Arbeidsproductiviteit marktsector	0,5	0,7	0,9	0,9	1,6	1,7
Werkgelegenheid marktsector incl. de, wo (arb.jrn)	- 6,0	- 16,0	- 24,0	- 26,0	18,0	50,0
Werkgelegenheid collectieve sector incl. zo (arb.jrn)	- 6,0	- 12,0	- 18,0	- 24,0	- 24,0	- 24,0
Totale werkgelegenheid (arb.jrn)	- 12,0	- 28,0	- 41,0	- 49,0	- 5,0	26,0
Totale werkgelegenheid (personen)	- 14,0	- 32,0	- 48,0	- 58,0	- 9,0	26,0
Totaal arbeidsaanbod (personen)	- 1,0	- 4,0	- 7,0	- 10,0	- 2,0	11,0
Werkloze beroepsbevolking (personen)	12,0	29,0	41,0	47,0	7,0	- 15,0
Werkloosheidsvoet	0,2	0,4	0,5	0,6	0,1	- 0,2
Quoten en wig						
Saldo lopende rekening (% BBP)	0,0	0,0	0,1	0,1	0,5	0,3
Arbeidsinkomensquote marktsector	- 0,2	- 0,1	- 0,2	- 0,4	- 0,3	- 0,4
Replacement rate	- 0,0	- 0,0	- 0,0	- 0,0	- 0,1	- 0,1
Wig (%)	0,1	0,2	0,2	0,2	- 0,2	- 1,6
Vorderingensaldo overheid (%BBP)	0,0	0,0	0,0	- 0,1	0,3	0,0
Vorderingensaldo sociale verzekeringen (% BBP)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
EMU saldo (% BBP)	0,0	0,0	0,0	- 0,1	0,3	0,0

In de voorgaande analyse is aangenomen dat de verlichting van de administratieve lasten ook in de zorg als onderdeel van de collectieve sector tot een reductie van de werkgelegenheid zal leiden. Hierdoor zullen de uitgaven in de zorg dalen. Het is ook denkbaar dat het bestaande budget voor de zorg beschikbaar blijft, waardoor financiële ruimte ontstaat voor een kwantitatieve of kwalitatieve uitbreiding van de zorg. In dit geval blijft de werkgelegenheid in de collectieve sector gelijk. Tabel 2.2 bevat de resultaten van de administratieve lastenverlichting onder de veronderstelling dat de totale werkgelegenheid in de zorg gelijk blijft. In dit geval stijgt op korte termijn de werkloosheid minder dan in het voorgaande geval en dalen dientengevolge de contractlonen minder. Dit betekent hogere besteedbare inkomens voor gezinnen en dus een hogere consumptie. Tegelijkertijd leidt de beperktere daling van de contractlonen tot een geringere kostenreductie bij de marktsector en via een geringere daling van de afzetprijzen tot een kleinere stijging van de productie. Daarnaast betekent het handhaven van de zorg-budgetten hogere premies in vergelijking met de voorgaande variant. Dit komt tot uiting in een hogere wig, een hogere evenwichtswerkloosheid en een geringere productiestijging in de marktsector. Vooral op lange termijn blijkt er sprake te zijn van een uitruil tussen een verbetering van de positie van de zorgsector en een verdere expansie van de marktsector.

Tabel 2.2 Gecumuleerd effecten van reductie administratieve lasten, handhaving zorg-budget

jaar	1	2	3	4	15	Budget neutraal
Prijzen						
Loonsom per werknemer in marktsector	0,1	0,2	0,0	- 0,4	- 1,0	- 1,2
Contractloon marktsector	- 0,1	- 0,1	- 0,3	- 0,7	- 1,6	- 1,8
Prijs particuliere consumptie	0,0	- 0,0	- 0,1	- 0,3	- 1,2	- 1,3
Prijs BBP marktprijzen	- 0,1	- 0,2	- 0,4	- 0,6	- 1,8	- 2,0
Prijs uitvoer goederen, excl. energie	- 0,3	- 0,4	- 0,4	- 0,5	- 0,8	- 0,8
Prijs productie marktsector	- 0,2	- 0,4	- 0,7	- 1,0	- 2,4	- 2,6
Reële arbeidskosten marktsector	0,3	0,6	0,7	0,7	1,5	1,5
Gebruikskosten kapitaal	0,0	0,0	- 0,1	- 0,2	- 1,3	- 1,5
Volumes						
Volume particuliere consumptie	0,0	0,0	- 0,1	- 0,2	0,2	0,9
Volume investeringen, excl. woningen	0,2	0,6	0,5	0,3	1,4	2,1
Volume uitvoer goederen, excl. energie	0,4	0,5	0,7	0,9	2,0	2,1
Volume invoer van goederen	- 0,0	0,0	0,1	0,1	0,7	0,9
Volume productie marktsector	0,4	0,4	0,5	0,5	1,6	2,1
Bruto binnenlands product	0,2	0,3	0,3	0,3	1,1	1,5
Arbeidsproductiviteit marktsector	0,5	0,7	0,9	1,0	1,7	1,7
Werkgelegenheid marktsector incl. de, wo (arb.jrn)	- 5,0	- 15,0	- 25,0	- 29,0	- 4,0	19,0
Werkgelegenheid collectieve sector incl. zo (arb.jrn)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totale werkgelegenheid (arb.jrn)	- 5,0	- 15,0	- 25,0	- 29,0	- 4,0	19,0
Totale werkgelegenheid (personen)	- 6,0	- 17,0	- 27,0	- 32,0	- 4,0	21,0
Totaal arbeidsaanbod (personen)	0,0	- 2,0	- 3,0	- 5,0	1,0	10,0
Werkloze beroepsbevolking (personen)	5,0	15,0	24,0	27,0	5,0	- 11,0
Werkloosheidsvoet	0,1	0,2	0,3	0,3	0,1	- 0,1
Quoten en wig						
Saldo lopende rekening (% BBP)	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3	0,2
Arbeidsinkomensquote marktsector	- 0,2	- 0,1	- 0,1	- 0,3	- 0,2	- 0,3
Replacement rate	- 0,0	- 0,0	- 0,0	- 0,0	- 0,1	- 0,1
Wig (%)	0,0	0,1	0,1	0,1	- 0,1	- 1,1
Vorderingensaldo overheid (%BBP)	0,0	0,0	0,0	- 0,0	0,3	0,0
Vorderingensaldo sociale verzekeringen (% BBP)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
EMU saldo (% BBP)	0,0	0,0	0,0	- 0,0	0,3	0,0